

FoU *i* väst GR

Verksamheten
2009

Innehåll

1. Inledning	3
2. Nätverk och samarbetspartners	4
3. FoU-projekt under året.....	5
4. Informationsspridning	12
5. FoU-cirklar.....	15
6. Seminarier och konferenser	16
7. Ekonomi.....	19

FoU_i**väst** **GR**

Verksamheten

2009

I. Inledning

I januari 2009 var det tio år sedan FoU i Väst startade som ett projekt inom GR. Socialstyrelsen hade utlyst stimulansmedel för att starta forsknings- och utvecklingsverksamheter som kunskapsstöd till socialtjänsten. GR-kommunerna gjorde en gemensam ansökan som så småningom beviljades. Ett halvår senare anslöt sig Västra Götalandsregionen inom områdena äldreomsorg och äldreomsorg.

Sedan starten har FoU i Väst/GR expanderat avsevärt. Från att från början endast ha omfattat socialtjänsten, har verksamhetsinriktningen vidgats till att även omfatta områden som har betydelse för välfärden i vidare bemärkelse. Många medarbetare i kommuner och inom Västra Götalandsregionen har deltagit i FoU-arbeten och många verksamheter har fått FoU-stöd bland annat för implementering och utveckling. Metoder för forskning, utvärdering och kunskaps-spridning, som betonar delaktighet och lärande, har utvecklats.

Som bas för FoU i Väst/GR:s arbete har nätverk mellan statliga myndigheter, kommuner, landsting och Göteborgs universitet bildats, nätverk som i dag är väletablerade och betydelsefulla för kunskapsbaserat välfärdsarbete i Göteborgsregionen.

Det är inte bara inom GR som en FoU-verksamhet har utvecklats. De flesta svenska kommuner är i dag engagerade i och finansierar av FoU-verksamhet, ofta i samarbete med landsting. I takt med att dessa verksamheter har vuxit fram har diskussioner förts om vad som är forskning, vad som krävs för god evidens-/kunskapsbas, vilka metoder som är acceptabla och så vidare. Samtidigt har FoU-metoder som grundar sig på dialog och som betonar lärande, utvecklats och använts. FoU-projekt med uttalade krav på nytta har genomförts.

De FoU-verksamheter som har växt fram i landet speglar kommuners och landstings växande engagemang för och krav på forskning som skall leda till utveckling. Idén om det ömsesidiga beroendet mellan forskning och praktik har fått stor genomslagskraft. Det är därför glädjande att regeringen och Sveriges kommuner och landsting under 2009 har påbörjat ett gemensamt arbete med att utveckla former för statligt stöd till kompetensutveckling enligt betänkandet SOU 2008:18, "Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten". Ett viktigt led i detta arbete är att stärka regionala strukturer samt forskning och utveckling för långsiktigt stöd för evidensbaserad praktik i socialtjänsten samt de delar av landstingens verksamheter som dessa tangerar.

För att möta regeringens intentioner samt kommunernas och Västra Götalandsregionens behov av utvecklingsinriktad forskning för kunskapsbaserat välfärdsarbete, har Västkom styrelse inlett diskussioner om bättre samordning av FoU-verksamheterna i länet.

En fortsatt stark satsning på den praktiktära forskningen är väsentlig för utveckling av verksamheter inom Göteborgsregionens kommuner och i hela Västra Götalands län, både när det gäller socialtjänst men också med avseende på välfärden i vidare bemärkelse. För att stödja en socialt hållbar utveckling skulle de metoder och de nätverk som FoU i Väst/GR har byggt upp kunna få stor betydelse för fler välfärdsområden än vad som idag ingår i FoU-uppdraget. ◆◆◆

2. Nätverk och samarbetspartners

FoU i Väst/GR verkar genom nätverk och utvecklas kontinuerligt i samspel med andra. Under åren har många samarbetsrelationer och nätverk skapats mellan GR-kommunerna, Västra Götalandsregionen, Göteborgs universitet, Sahlgrenska akademien, Chalmers tekniska högskola, Vårdalinstitutet, andra FoU-verksamheter, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting, Hjälpmedelsinstitutet, Ungdomsstyrelsen och olika frivillig- och intresseorganisationer.

Representanter från FoU i Väst/GR deltar regelbundet i nätverk för äldreomsorgs-, funktionshinder- och IFO-chefer, socialchefer, kommundirektörer, GR-politiker och vid möten med hälso- och sjukvårdsnämnder.

FoU i Väst/GR medverkar i tre forskningsnätverk knutna till Göteborgs universitet; *Forskningsrådet för Missbruk och Beroende (FMB)*, *AgeWell* med inriktning på äldrefrågor och *Barns välbefinnande och familjers villkor* med inriktning på barn- och familjefrågor. Bland annat anordnas seminarier och konferenser gemensamt med nätverken i syfte att sprida intressanta forskningsresultat. Genom nätverken har kontakter knutits för samarbete runt viktiga frågor. Ett sådant exempel är frågor runt ensamkommande asylsökande barn där FoU i Väst/GR knutit forskare ur nätverket för barn- och familjefrågor till planeringen för en större studie i GR-kommunerna och Västra Götalandsregionen. Dessutom medverkar forskare från FoU i Väst/GR i Hjälpmedelsinstitutets utvecklingsråd för boendefrågor för äldre och i ett nationellt forskarnätverk kring brukarinflytande och delaktighet för äldre inom äldreomsorg och omsorg.

FoU i Väst/GR är värd för ett nätverk kring palliativ vård där kommuner, primärvård, länssjukvård och Sahlgrenska akademien är representerade. Syftet är att förbättra vårdkedjan kring palliativa patienter och vara en mötesplats för de olika vårdgivarna. ◆◆◆

3. FoU-projekt under året

Till alla större FoU-projekt knyts referensgrupper och läsgrupper med representanter från kommunerna, Västra Götalandsregionen, Göteborgs universitet och andra FoU-verksamheter.

Den sociala styrgruppen, beredningsorgan till Förbundsstyrelsen vid Göteborgsregionens kommunalförbund, angav i sin verksamhetsinriktning för 2009 några områden som särskilt viktiga för utveckling av den sociala välfärden. Nedan ges exempel på FoU-verksamhet inom respektive område. Vill du veta mer, se www.grkom.se/fouivast.

Samverkan och samarbete

Sektoriseringen i samhället skapar gränssnitt där enskilda personer riskerar att falla mellan stolarna. Ett helhetstänkande kräver integrerad kunskap som utvecklas i samverkan mellan olika organisationer, professioner och geografiska delar av regionen. FoU-projekt som stärker samverkan har hög prioritet för FoU i Väst/GR.

Barn och unga

FoU i Väst/GR har utvärderat flera stora samverkanssatsningar, bland annat *Implementeringen av Västbus* (riktlinjer kring barn och ungdomar med sammansatt psykisk/psykiatrisk och social problematik). Studien visar att samverkansstrukturer har etablerats på många håll i länet, att tillämpningen av riktlinjerna har ökat mellan åren 2007 och 2009 och att riktlinjerna har ett starkt stöd. Kännedomen om Västbus varierar dock och fortsatt information och utbildning krävs. Det förefaller finnas olika uppfattningar om vilken målgruppen för Västbus egentligen är och vilken räckvidd Västbus har. Presentationer av studien har gjorts på många håll i länet och diskussioner förs om hur resultaten kan leda vidare till att ytterligare stärka strukturerna för samverkan.

Styrgruppen för Västbus anordnade i samarbete med FoU i Väst/GR under året en stor konferens om familjehemsplacerade barn. Forskning visar att barn som är placerade får väsentligt sämre livsvillkor än många andra. Det gäller såväl psykisk och fysisk hälsa som försörjning och arbete. Det framgår också att den enskilda faktor som mest av allt kan påverka utvecklingen är utbildning. Konferensen ledde vidare till att Västbus nu arbetar för gemensamma riktlinjer för familjehemsplacerade barn samt att många kommuner intresserar sig för riktad uppmärksamhet på skolsituationen. Ett projekt benämnt SkolFam har inletts där FoU i Väst ger processtöd när kommunerna inrättar team riktade till att kartlägga och stödja familjehemsplacerade barn i skolan.

En studie om de 13 GR-kommunernas uppföljning av ungdomar som inte fullföljer gymnasieskolan avslutades under året. I rapporten *Att inte följa den förväntade vägen* säger en av de intervjuade ungdomarna så här:

Så jag hoppade av. Sen satt jag mest hemma och spelade dataspel, i ett halvår.

Studien visar att det är av stor vikt att skola och/eller socialtjänst reagerar snabbt när unga hoppar av gymnasiet så att de inte hamnar i ett tomrum med risk för utanförskap. Det krävs också praktikplatser för att kunna erbjuda alternativ till skolan. Samarbetet mellan olika aktörer, inte minst mellan kommuner och arbetsförmedling behöver stärkas.

Ett exempel på en stödform för barn och unga som visar svårigheter i att finna sig tillrätta i skolan är team med inslag av skola, socialtjänst och fritidsverksamhet. Partille kommun har satsat på ett sådant team med den tydliga avsikten att inte flytta barn från sitt naturliga skolsammanhang utan istället stärka situationen på plats. Teamet har utvärderats av FoU i Väst/GR under året och kommer att följas upp med dialogseminarier i GR-kommunerna kring hur stödinsatser av detta slag kan utvecklas vidare.

Familjeverksamheten Pussel i stadsdelen Kortedala i Göteborg har drivits i ett samarbete mellan primärvård, socialtjänst och skola och riktats till föräldrar i behov av särskilt stöd. En utvärdering som genomfördes under året av FoU i Väst/GR pekar på svårigheter som kan uppstå i samverkanssammanhang som exempelvis oklarhet i vad de olika yrkesgrupperna ska bidra med och hur styrningen ska gå till.

FoU i Väst/GR följer insatser riktade till unga i Backa och Tynnered delvis på grund av oroligheter under 2009. De pågående studierna visar att det sker offensiva och samlade grepp från Göteborgs Stads sida för att stärka ungas delaktighet och tillit till samhället.

Götateamet är en öppenvårdsbaserad behandlingsverksamhet inom Gryning Vård AB som riktar sig till ungdomar i åldern 16-25 år med allvarliga missbruksproblem. FoU i Väst/GR har i en utvärdering bland annat funnit att ungdomarnas familjerelationer ofta är problematiska men att de i kontakten med Götateamet förändras i positiv riktning.

Stöd och behandling för vuxna

Inom missbruks- och beroendområdet har FoU i Väst/GR tillsammans med Länsstyrelsen, Beroendekliniken SU och Forskningsrådet för missbruk och beroende medverkat med stöd till att de nationella riktlinjerna implementeras. Bland annat har seminarier och konferenser med ett stort antal deltagare genomförts löpande.

Cannabis är den narkotika som har flest användare och den är vanligast bland unga vuxna. Cannabisanvändning påverkar möglandsutvecklingen och har en tydlig koppling till andra riskbeteenden som skolk och hög konsumtion av alkohol. En FoU-cirkel för att stärka insatserna inom cannabisområdet anordnades under året.

En del av de nationella riktlinjerna pekar på vikten av att uppmärksamma riskbruk av alkohol. FoU i Väst/GR har tillsammans med forskare i forskningsrådet och FoUU-enheten för primärvården i Göteborg anordnat FoU-cirklar, konferenser och en kartläggning av socialtjänstens arbete med riskbruk.

Under 2009 avslutades en studie om GHB som visar att det krävs en obruten vårdkedja från upptäckt till eftervård och en tät samverkan mellan olika vårdgivare och myndigheter. En del brister konstateras, bland annat avsaknad av kommunikation mellan sjukvård,

polis och socialtjänst samt specialiserad vård efter avgiftning. Resultaten har presenterats i en rad sammanhang och kommer att fortsätta att spridas för metodutveckling. Studien har också lett vidare i ett samarbete mellan FoU i Väst/GR, Länsstyrelsen, Forskningsrådet för missbruk och beroende och Folkhälsoinstitutet om en sammanställning av internationell forskning, vilken kommer att utföras av FoU i Väst/GR.

Möjligheternas Hus är ett samverkansprojekt mellan Göteborgs Stad och Rättspsykiatri, en aktivitetspunkt för att underlätta vägen ut från slutenvård. Möjligheternas Hus är en satsning som väcker stort intresse eftersom det rör en målgrupp som har särskilt stora svårigheter att nå delaktighet i samhället och under år 2009 inleddes en studie om verksamheten.

Det uppsökande arbetet bland vuxna med missbruk, psykisk ohälsa och hemlöshet har belysts i FoU-cirklar vid FoU-miljöer runt om i landet, bland annat FoU i Väst/GR, i samarbete med Socialstyrelsen.

Äldres välfärd och hälsa

Med statliga stimulansmedel genomför många kommuner och stadsdelar försök med förebyggande hembesök till personer över 80 år. I rapporten *Äldres vardag – planerad trygghet eller akut oro*, presenterades resultaten från en studie av tre projekt i Göteborgs Stad. Resultaten visar bland annat att förebyggande hembesök kan skapa stor trygghet hos de äldre, att hembesökarens profession inte var betydelsefull (det viktiga var att kunna skapa förtroende) och att förebyggande hembesök är en viktig insats till låg kostnad. En man i 80-årsålders uttalade sig så här om hembesöket han fått:

Äntligen får man lite kött på benen om vad som försiggår i denna ålder.

En mycket stor del av den totala vården och omsorgen om äldre personer utförs av anhörig som själva många gånger är pensionärer. FoU i Väst/GR publicerade under 2009 *Boken om anhörigstöd* som belyser frågan ur olika aktörers perspektiv; anhöriga, närstående, tjänstemän, politiker och forskare. Under året gjordes även en sammanställning över hur de statliga stimulansmedlen för utveckling av anhörigstöd använts i Västra Götalands län.

För att underlätta vardagen för anhörigvårdare kan nya tekniska produkter och hjälpmedel vara viktiga. För att fånga upp behovet krävs samverkan mellan olika professioner och en modell för detta har testats i Göteborg. Projektet utvärderades av FoU i Väst/GR och resultaten visar att behovet av samverkan är stort eftersom anhöriga många gånger tvingas lägga mycket tid och energi på att hitta rätt bland alla vårdgivare.

Äldres vård och omsorg

För att människor ska kunna behålla en god munhälsa livet ut behövs både kunskaper och resurser. Tandvården och äldreomsorgen har ett gemensamt ansvar för detta. För att bidra till ökade kunskaper, samverkan och metodutveckling har därför FoU i Väst/GR och "Centrum för äldretandvård" vid Folk tandvården i Västra Götalandsregionen ett långsiktigt samarbete. Under 2009 har ett dialogmöte mellan kommunerna i länet och folk tandvården samt konferensen *Frisk i munnen på äldre dar – ett gemensamt ansvar* genomförts.

Medel avsattes för FoU-arbetet *Skör och äldre – vad händer med tänder?* Syftet med studien är bland annat att öka kunskaperna kring vad som påverkar sköra äldres tandvårdskontakter eftersom denna grupp många gånger söker mindre vård.

Under hösten infördes vårdval inom primärvården, nya vårdcentraler bildades och ett krav på nya samverkansvägar uppstod. Äldres läkemedelsbehandling är en fråga som ställer höga krav på samverkan och på olika vis följer FoU i Väst/GR utvecklingen, bland annat genom att genomföra dialogmöten mellan primärvård och kommunal vård och omsorg.

Funktionshinder

Stöd i unga människors arbete och sysselsättning är temat för ett flertal FoU-cirklar och utvärderingar som startat under året. Erfarenheterna därifrån pekar på betydelsen av aktivt och engagerat samspel mellan offentliga och privata aktörer för att arbetstillfällen ska kunna skapas.

Rapporten *Mellan människor och dokument* beskriver resultaten från en utvärdering av KOSAM (Kommun och sjukvård i samverkan) i fyra kommuner. Där konstateras att projektets satsning på framför allt chefsnivån har varit framgångsrik i att bygga långsiktiga strukturer för samverkan.

Brukarkraft och brukarmedverkan

I *Vision Västra Götaland – Det goda livet* betonas att varje människas resurser ska tas till vara.

Hur man tas emot som nyanländ till Sverige kan ha avgörande betydelse för tillit till och förtroende för samhället. En utvärdering av en modell för samhällsinformation till nyanlända flyktingar i Göteborgs Stad visade att informationen gav en ökad förståelse för det svenska samhället. Den snabba starten fick dock vissa konsekvenser i otydliga målsättningar och roller som behövde förtydligas och satsningen följs upp av FoU i Väst/GR även under 2010.

Tio av tretton kommuner inom GR fick stimulansmedel för att utreda ett eventuellt införande av valfrihetssystem enligt Lagen om valfrihetssystem (LOV). Tillsammans med FoU Sjuhärad Valfärd gjordes en kartläggning för att studera nuläget i kommunerna och bland entreprenörer. Resultaten har diskuterats i olika nätverk och en skriftlig sammanställning tillsammans med en litteraturoversikt planeras. Den samlade kunskapen kommer att användas för fortsatta studier. Liknande tillvägagångssätt vad gäller vårdval inom primärvården planeras och diskuteras med primärvårdens FoUU-enhet i Göteborg och med Sahlgrenska akademien.

Hur det kan vara att åka kollektivt när man har en funktionsnedsättning har belysts i en brukarrevision av spårvagnar och bussar i Göteborg. FoU i Väst/GR har i samråd med brukarorganisationer och KOLLA-projektet genomfört ett pilotprojekt för att brukares synpunkter ska komma fram och kunna tas tillvara. Brukarrevisorererna pekar på att det är många detaljer som måste fungera när man har en funktionsnedsättning och ska resa kollektivt.

Stadsdelsförvaltningen Biskopsgården i Göteborg har fått FoU-stöd för att undersöka hur brukare uppfattar det när man är sjuk men inte har sjukpenning. I rapporten *I skuggan av välfärden* fram-

träder en ytterst problematisk bild med stora brister i samverkan mellan myndigheter. En person säger så här:

Försäkringskassan snackar ett språk, socialen ett annat, läkarna ett språk. Dom förstår inte varandra. Den ena skriver så, den andra fattar inte det, för den vill ha det skrivet på ett annat sätt.

Uppföljning/utvärdering

Det ställs allt större krav på att offentlig verksamhet skall granskas och redovisas genom till exempel kvalitets- och resultatredovisningar, brukarundersökningar, öppna jämförelser och utvärderingar. I projektet *Mått och mätande* gjordes en kartläggning av vad som mäts, av vem och varför och om, hur de potentiella användarna i GR-kommunerna använder sig av den aktuella informationen och vilken nytta den har för verksamheterna. Projektet presenterades och diskuterades fortlöpande i olika chefs- och politikernätverk och i november hölls ett seminarium, *Det komplicerade och problematiska kvalitetsbegreppet – vad innebär kvalitet?*

Ett av FoU i Väst/GR:s huvuduppdrag är att på olika sätt bistå i utvärderingsarbete samt öka kompetensen och intresset för utvärdering. Medarbetare har kontinuerligt getts stöd för att genomföra egna utvärderingar. En utvärderingsverkstad har anordnats och vid uppföljningen av den framhåller deltagarna att det varit värdefullt att möta personer från olika verksamheter: rättspsykiatri, skola, äldreomsorg, institutionsvård och individ- och familjeomsorg har funnits representerade. En av deltagarna säger så här:

Mina förhoppningar är att jag ska få uppdrag framledes där kunskapen om utvärdering kan användas och läsa utvärderingsrapporter med mer kritisk blick.

Ett 40-tal studier och utvärderingar har genomförts under 2009. För att bidra till lärande även för andra än de direkt berörda, knyts ofta referensgrupper till utvärderingarna och resultaten sprids genom olika former av lärandeseminarier. Ett exempel på utvärdering under 2009 är en jämförande studie av två äldreboenden på Tjörn utifrån de boendes syn på kvalitet. Ett annat exempel är en utvärdering av att ha infört medicinsk kompetens på sociala boenden för personer med samsjuklighet.

Regional utveckling för hållbarhet och tillväxt

Det är viktigt att belysa och skapa kunskaper om de ömsesidiga sambanden mellan å ena sidan sociala faktorer och folkhälsofaktorer samt å andra sidan den regionala utvecklingen. En viktig fråga är vilken betydelse satsningar inom regional utveckling kan få för sociala villkor och folkhälsa och vice versa.

FoU i Väst/GR medverkade i ansökan inför bildandet av *MISTRA Urban Futures*, vars syfte är att i samverkan mellan universitet/högskola och kommunerna bygga upp och tillämpa ny kunskap kring hållbar stadsutveckling. FoU i Väst/GR deltar även framöver i satsningen.

På uppdrag av Västra Götalandsregionen genomfördes under hösten en uppföljning av hur förvaltningar och bolag i Västra Göta-

landsregionen arbetar med implementering av regionens handikapplan. Uppföljningen hade fokus på fysisk tillgänglighet samt informationstillgänglighet. De verksamheter i Västra Götalandsregionen som har kommit längst i sitt tillgänglighetsarbete förefaller att betrakta tillgänglighet som en fråga som berör alla invånare, brukare eller kunder. De ser inte tillgänglighet som enbart en funktionshinderfråga.

Att utforma boendemiljön så att kvarboende möjliggörs är viktigt, inte minst med tanke på det ökande antalet äldre och de stora brister som – ur ett tillgänglighetsperspektiv - finns i gamla bostadsbestånd. Studien *Tillgänglighet i allmänna utrymmen* avslutades under hösten och fokuserade på hinder och möjligheter för att genomföra förbättringar i befintliga bostäder. Ett resultat är att det bland fastighetsägare saknas incitament och motiv för att förbättra tillgängligheten. En fastighetsägare uttryckte det så här:

Det är ju ingen som har överklagat en kommuns bygglovsbeslut över att det inte var tillgängligt. ... Det enda som förekommer är att... man bygger för högt och man skymmer utsikt och sådana saker.

Kunskapsförsörjning och kompetensutveckling

Kompetensutvecklingsinsatser och metodutveckling sker genom lärande- och dialogtillfällen med utgångspunkt i vetenskap och samlad erfarenhet. Ett 70-tal medarbetare inom GR-kommunerna och Västra Götalandsregionen har fått forskarstöd för att genomföra fördjupningsarbeten, utvärderingar och studier. Ett exempel är en enhetschef inom funktionshinderverksamheten i Ale som dokumenterat utvecklingsarbetet i kommunen för att åstadkomma större möjligheter till ”riktigt” arbete för personer med funktionsnedsättningar. Ett annat exempel är en grupp verksamhetschefer som träffats kontinuerligt tillsammans med forskare för att reflektera över ledarskap och strategisk utveckling. På detta sätt kan FoU i Väst/GR bidra till att stärka läroprocesser inom GR och Västra Götalandsregionen så att verksamheterna kan utvecklas. Att delta i olika FoU-projekt är attraktivt och ses som ett led i kompetens- och kunskapsutveckling.

Kunskapsspridning

Under 2009 har 25 rapporter publicerats och flera av dem har använts direkt i verksamheternas utvecklingsarbete. En del används vid utbildningar inom till exempel universitetet. Cirka 5 000 personer från samtliga medlemskommuner, stadsdelar i Göteborg och många arbetsplatser inom Västra Götalandsregionen har deltagit i dryga 50-talet konferenser och seminarier. Ytterligare personer har deltagit i referensgrupper eller läsgrupper som kopplas till alla större studier. FoU i Väst/GR:s webbplats hålls hela tiden aktuell och hade 196 000 besök under år 2009.

Studiecirkelmaterial

Studiematerialet *Livslust, linfrön och Lasix*, om äldres läkemedelsbehandling reviderades. För att sprida och öka användningen av materialet har flera inspirationsträffar för sjuksköterskor genomförts. Vidare har ett självvärderingsinstrument tagits fram för att stärka implementeringen av nya kunskaper och erfarenheter.

Alingsås kommun har använt FoU i Väst/GR:s studiecirkelmaterial *Aktivitet och självständighet* till samtliga undersköterskor och vårdbiträden inom äldreomsorgen, totalt över 700 personer. FoU i Väst/GR har i uppdrag att utvärdera satsningen med fokus på långsiktigt lärande.

Ett stödmaterial till basutbildningar i landet inom SKL-satsningen *Riskbruk, missbruk och beroende – Kunskap till praktik* har tagits fram av FoU i Väst/GR i samarbete med FoU vid Västerbottens läns landsting.

Kompetensstegen

FoU i Väst/GR var på olika vis involverat i den statliga satsningen *Kompetensstegen*. I samarbete med Göteborgs Stad utvärderades 2006–2009 hela stadens satsning genom stöd i egenutvärdering och extern utvärdering och en serie seminarier genomfördes på temat *Lärande i arbetslivet*. Vidare genomförde FoU i Väst/GR mindre utvärderingar i andra kommuner. En av dessa utvärderingar som rörde konsultativt arbetssätt för legitimerad personal, ledde till ett material för metodstöd i förändringsarbete, *En kurs räcker inte för att utveckla verksamheten*.

Europeiskt samarbete och erfarenhetsutbyte

Sverige är en del av EU med likartade möjligheter och utmaningar som i andra delar av Europa. Inom EU har länderna mycket att vinna på kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyte. FoU i Väst/GR medverkar i europeiska och andra internationella sammanhang där forskning och utveckling av socialt arbete, vård och omsorg diskuteras. Under året har FoU-arbeten bland annat presenterats och diskuterats i England, Lettland och Norge. ◆◆◆

4. Informations-spridning

Alla FoU-aktiviteter dokumenteras, publiceras och diskuteras på olika vis beroende på sammanhang och målgrupp.

Internet

FoU i Väst/GR:s webbplats (www.grkom.se/fouivast) hade under 2009 cirka 196 000 besök. Här finns rapporter och skrifter för nedladdning samt information om och dokumentation från cirklar, konferenser, pågående projekt med mera.

I *Intresseföreningen för FoU-miljöer inom välfärdsområdet* medverkar förutom FoU i Väst/GR drygt 30 FoU-enheter runtom i landet. FoU i Väst/GR administrerar den gemensamma webbplatsen (www.fouvalfard.org) och på hemsidan kan olika FoU-projekt och aktiviteter lätt eftersökas.

FoU i Väst/GR:s elektroniska nyhetsbrev utkommer cirka 10 gånger per år och når drygt 4 000 mottagare.

Tidskriften FOURUM

I tidskriften FOURUM speglas aktuella FoU-projekt och aktiviteter och två nummer har givits ut under året. Tidskriften skickas till drygt 4 000 personer och finns också i fulltext på webbplatsen.

FoU-rapporter

Olin, E. och Ringsby Jansson, B. *Unga med funktionshinder på väg ut i arbetslivet. En utmaning för välfärdssystemet* FoU-rapport 1:2009

Krantz, L-G., Lindahl, L., Ferraz Nunes, J. och Schmidtbauer, P. (Red. Lisbeth Lindahl och Pia Schmidtbauer) *Färd med förbehåll. En utvärdering av KOLLA-projektets arbete för förbättrad tillgänglighet i kollektivtrafiken* FoU-rapport 2:2009

Lundgren, M. och Magnusson, J. *Att inte följa den förväntade vägen. En studie om ungdomar utanför gymnasieskolan och om det kommunala uppföljningsansvaret* FoU-rapport 3:2009

Johansson, S. *Implementering av Västbus. Slutrapport från utvärderingen om införande av ny samverkansmodell kring barn och ungdom med sammansatt psykisk/psykiatrisk och social problematik i Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götalands län* FoU-rapport 1:2010

Liljeholm Hansson, S. *En utvärdering av Götateamets öppenvårdsmodell för motivation och behandling till ungdomar med missbruks- och beroendeproblem i Göteborg* FoU-rapport 2:2010

Kuosmanen, K och Gullberg, M. *GHB. Användning, spridning och samhällsinsatser* FoU-rapport 3:2010

FoU-skrifter

Arman, R. i samarbete med Åslund Östberg, A-M., Granström, K. och Björkdahl, S. *Upplevelser av läkemedelsanvändning bland äldre, omsorgspersonal och läkare. En intervju- och enkätstudie*

Barn som har föräldrar med utvecklingsstörning. Faktablad från en FoU-cirkel

Beijer, E. *"De förstår alla situationer." Erfarenheter av att utveckla integrerade former för vård vid missbruk eller beroende samt psykiska problem. Med fokus på brukares perspektiv*

Brunsson, C., Lindkvist, B. och Petersson, M. *I skuggan av välfärden. 15 röster om att vara sjuk och beroende av socialbidrag*

Gunnarsson, V. och Sennemark, E. *Samordnad vårdplanering. Intervjuundersökning om rutiner och samverkan vid vårdplanering för personer under 65 år med förvärvad hjärnskada eller neurologiskt funktionshinder*

Jansson, L. *Möjligheternas Hus. Om att bygga upp och skapa samverkan kring ett sysselsättnings- och rehabiliteringscenter för personer som är dömda till rättspsykiatrisk vård*

Jansson, L. *Röda tråden. Människor med psykiska funktionsnedsättningar i kombination med missbruk och/eller kriminalitet — en studie av ett samverkansprojekt*

Larsen, T. *"En kurs räcker inte för att utveckla verksamheten." Metodstöd vid förändringsarbete - exemplet konsultativt arbetssätt*

Larsen, T. *Fungerande vård för svårt sjuka äldre. En fallstudie av samverkan mellan hemsjukvård och primärvård i Göteborgs södra skärgård*

Larsen, T., Eriksson, B-J. och Johansson, B. *Kommunernas anhörigstöd. Hur har de statliga stimulansbidragen använts i Västra Götalands län?*

Larsen, T. och Nordenhielm, S. *Utvärdering av Klövedals och Tubberöds hus äldreboenden på Tjörn*

Larsen, T. och Schmidtbauer, P. *Boken om anhörigstöd*

Larsen, T. och Sennemark, E. *Livslust, linfrön och Lasix – andra reviderade upplagan. Studiematerial kring äldres läkemedelsbehandling*

Larsen, T. och Schmidtbauer, P. *Forskning för ett bättre åldrande*

Lindahl, L. *Mellan människor och dokument. Att skapa en långsiktig samverkan mellan kommuner och psykiatri*

Lindahl, L. *Demenssköterska utan team – uppföljning av en satsning inom Kompetensstegen i Lerum*

Löfström, C. och Högberg, S. *Utvärdering av Kompetensstegen i Göteborg. Lägesbeskrivning våren 2009*

Mellgren, Z. *HANDI i Centrum. Erfarenheter från ett samarbetsprojekt mellan Göteborgs Stad/Centrumregionen, Sahlgrenska Universitetssjukhuset/Arbetslivsinriktad Rehabilitering*

Nordell, K. *Äldres vardag – planerad trygghet eller akut oro. Förebyggande hembesök i Centrum, Linnéstaden och Tuve-Säve*

Olsson, A. *ADA-modellen – Ales Daliga Arbete. Från kommunal verksamhet till riktiga jobb*

Rapport från en vårdplaneringscirkel hösten 2007 – våren 2008. *Dokumentation från en FoU-cirkel om vårdplanering för äldre personer inom den somatiska vården*

Sennemark, E. *Medicinsk kompetens på sociala boenden i Göteborg – behövs det?*

Sennemark, E. och Moberg, A. *Dialog i centrum. En utvärdering av samhällsinformationen till nyanlända flyktingar i Göteborgs Stad*

Sjödahl, M. *Själsskada blir självskada. Hur psykiatrin och socialtjänsten samverkar kring en speciell målgrupp*

Wissö, T. *Pussel. Utvärdering av en familjeverksamhet i stadsdelen Kortedala i Göteborg*

Vetenskapliga artiklar

Alexanderson, K., Beijer, E., Bengtsson, S., Hyvönen, U., Karlsson, P.-Å. och Nyman, M. *Producing and consuming knowledge in social work practice: research and development activities in a Swedish context*. Evidence & Policy. A Journal of research, debate and practice. May 2009. Volume 5: Issue 2

Forkby, T. *The Power and Ethics of Social Network Intervention in Working with At-Risk Youth*. Child and Adolescent Social Work Journal, 2009, 26(6), 545-560

Lindahl, L. *Accessibility in the Housing Environments of Older Tenants*. International Journal of Rehabilitation Research, 32/2009

Publicerat i rapporter, antologier och tidskrifter

Forkby, T. *Nyttan av forskningsstött utvecklingsarbete i socialt arbete*, Tydén, T. (red) Gott & blandat. Om FoU-miljöer i kommuner, landsting och regioner, Dalarnas forskningsråd i samarbetet med Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och landsting

Härsjö Björk, T. *FoU-miljö som partner för en lärande organisation* Tydén, T. (red) Gott & blandat. Om FoU-miljöer i kommuner, landsting och regioner, Dalarnas forskningsråd i samarbetet med Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och landsting

Landahl, S. *Verksamhetsnära FoU-miljöer som stöd för implementering av forskning inom hälso- och sjukvårdsområdet*. Tydén, T. (red) Gott & blandat. Om FoU-miljöer i kommuner, landsting och regioner, Dalarnas forskningsråd i samarbetet med Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och landsting

Larsen, T., Wijk, H. *Livslust, linfrön och Lasix – ett nytt studiematerial för sjuksköterskor om äldres läkemedelsbehandling*. Nordisk Geriatrik 2/2009

Lundgren, M. *”Avhoppare rapporteras inte”*. Intervju och nätupplaga med Sveriges Radio 20091207 angående studien: *”Att möta dem som inte följer den förväntade vägen – En studie om det kommunala uppföljningsansvaret”* ◆◆◆

5. FoU-cirklar

Forsknings- och utvecklingscirklar genomförs löpande och ger medarbetare i kommuner och Västra Götalandsregionen och forskare från Göteborgs universitet möjlighet till fördjupning och erfarenhetsutbyte utifrån angelägna temaområden.

Arbete och sysselsättning för unga vuxna med funktionsnedsättningar

Cannabis bland ungdomar och unga vuxna

Unga vuxna – en FoU-cirkel för verksamhetschefer

Uppsökande arbete med vuxna eller unga vuxna

Utvärderingsverkstad ◆◆◆

6. Seminarier och konferenser

Arrangerade av FoU i Väst/GR, vissa i samarbete med andra

Att få fäste — boende och vardagsstöd efter institution, behandling och kriminalvård • En konferens i samarbete med Socialstyrelsen och Länsstyrelsen där flera FoU-projekt presenterades på teman som rör hemlöshet.

Barn och ungdomar placerade i familjehem eller vid institution — hälsa, skolgång och social situation • Flera konferenser i samarbete med Västbus styrgrupp.

Brukares perspektiv på samverkan inom missbruks- och beroendevården • En del i en serie seminarier om missbruk och beroende på Östra Sjukhuset, anordnad av FoU i Väst/GR tillsammans med övriga aktörer i FMB.

Det komplicerade och problematiska kvalitetsbegreppet. Vad innebär kvalitet? • FoU-seminarium för kvalitetssamordnare i kommuner och region.

"Frisk i munnen på äldre dar" – ett gemensamt ansvar • En konferens som bidrog till möten över huvudmannagränserna för att kunna ta del av varandras erfarenheter, kunskaper och arbetsmetoder.

Från Fattigsverige till välfärdssamhälle i ekonomisk kris • FoU i Väst/GR fyllde 10 år och firade det genom att bjuda på två konferenser med fullmatade innehåll runt angelägna teman.

Förbättrad läkemedelsbehandling för äldre • Under året genomfördes tre seminarier då studiematerialet Livslust, linfrön och Lasix presenterades och diskuterades av sjuksköterskor inom hemsjukvård och primärvård.

Förebyggande hembesök – om professioner, metoder och de äldre • Resultat presenterades från en studie av tre projekt som genomfört förebyggande hembesök hos äldre.

God mun- och tandhälsa hos äldre – hur arbetar vi idag? • Dialogmöte mellan folktandvården och kommunerna i länet kring samverkan och erfarenhetsutbyte.

Götateamet – om stöd till ungdomar efter avgiftning • En del i en serie seminarier om missbruk och beroende på Östra Sjukhuset, anordnad av FoU i Väst/GR tillsammans med övriga aktörer i FMB.

Idébyttardag – stöd till anhöriga och närstående • En konferens som arrangerades tillsammans med övriga FoU-enheter i länet och Länsstyrelsen.

Konsultativt arbetssätt • Resultaten från utvärderingen av utbildning i konsultativt arbetssätt för legitimerad personal presenterades och diskuterades av deltagare och deras chefer.

Missbruk och psykiatrisk samsjuklighet — integrerade insatser för vård och behandling • Konferensdag med Kim Mueser i samarbete med Göteborgs universitet, Beroendekliniken och Länsstyrelsen.

Människa i riskzon: "Projekt Pinocchio". Insatser för barn i risk för normbrytande beteende. • Två seminarier som en del av satsningen på främjande ungdomsarbete i samarbete mellan FoU i Väst/GR, GR Kompetens och GR Utbildning.

Mötesdag om anhörigfrågor • Konferensen riktade sig till såväl anhöriga och närstående som olika professioner och arrangerades tillsammans med Nationellt Kompetenscentrum Anhöriga.

Palliativ vård och omsorg • En konferens med aktuell forskning om de olika delarna i palliativ vård, från palliativ vårdfilosofi till anhörigas situation.

Själsskada blir självskada • FoU-seminarium om utvärderingen av ett samverkansprojekt mellan socialtjänsten och psykiatrin.

Säker läkemedelsanvändning — för hemsjukvårdens äldre patienter • Dialogmöte i Kungälv mellan primärvården och äldreomsorgen för bättre rutiner och uppföljning.

Vändpunktsprocesser — sociala relationers betydelse • Uppsatscafé.

Unga vuxna med lindriga funktionshinder — en utmaning för välfärdssystemet! • FoU-seminarier i Göteborg och Ale.

Uppföljning i samverkan • Studien om det kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar som hoppar av gymnasiet har presenterats i nätverk med uppföljningsansvariga, chefer och politiker i Göteborgs Stad och Göteborgsregionen samt vid ett FoU-seminarium tillsammans med Stenungsunds kommun.

Västbus • Utvärderingen presenterades vid ett stort antal seminarier runt om i länet, i olika Västbusgrupperingar, nätverk för chefer och styrgrupper för politiskt förtroendevalda.

Åldrandet – från cell till samhälle • FoU i Väst/GR fyllde 10 år och firade det genom att bjuda på två konferenser med fullmatade innehåll runt angelägna teman.

Presentationer från FoU i Väst/GR vid seminarier och konferenser arrangerade av andra

Brukarrevison i Göteborgs Stad • Presentation vid Svenska utvärderingsföreningens nationella konferens.

FoU – vad är det? • Presentation vid Institutionen för socialt arbete vid Göteborgs universitet samt vid konferens för kompetensstödjare inom missbruks- och beroendearbetet i regionen/länet.

Främjande ungdomsarbete • Resultaten från denna FoU-studie har åskådliggjort bland annat med hjälp av dramatik i 22 olika sammanhang i hela Sverige - vid folkhögskolor, fritidsledarnätverk, universitet, kommunal fritidsverksamhet och konferenser, till exempel Förebygg.nu och Mötesplats Ungdom.

GHB • Studien om GHB har presenterats vid konferens om GHB i Göteborgs Stad, Socialdepartementets ANDT-råd, konferensen Förebygg.nu samt Svenska Narkotikapolisens utbildningskonferens i Göteborg.

- Handi, handdator vid kognitiva funktionsnedsättningar* • Seminarium anordnat av Göteborgs Stad.
- Kollektivtrafik för alla* • Presentation av utvärderingen av KOLLA-projektet i Göteborg för Länsstrafikhuvudmännens nätverk för tillgänglig kollektivtrafik.
- Kompetensförsörjning genom validering och arbetsplatslärande – vad händer i Sverige och regionalt?* • FoU i Väst/GR:s roll i arbetsplatsnära lärande presenterades på en regional konferens om verksamhetsnära kunskapsutveckling och validering.
- Köpt vård* • Presentation på internationell socialarbetarkonferens i Dubrovnik genom Göteborgs universitet och vid konferens anordnad av Sveriges Kommuner och landsting.
- MSMT på Grynings institutioner* • Heldag gemensamt anordnad av SiS och Gryning Vård.
- Samverkan skola och socialtjänst* • Föreläsning vid konferenser anordnad av Ung & Trygg i Göteborg och av Mölndals Stad.
- Serviceinsatser inom socialtjänsten* • Presentation av ett FoU-uppdrag vid en nationell konferens i Linköping.
- Sjuksköterskor vid sociala boenden* • Möte för KD i Göteborgs Stad.
- Tillgänglighet i allmänna utrymmen* • Presentation vid internationell forskarkonferens i Riga, Lettland.
- Unga lagöverträdare* • Presentation vid nationell konferens om studier som rör unga och kriminalitet.
- Uppföljning i samverkan* • Studien har presenterats vid två internationella forskningskonferenser i Riga och i Göteborg, vid ett riksnätverk för kommuners arbetsmarknadsenheter, på specialpedagog- och speciallärarprogrammen vid Göteborgs universitet.
- Uppsökande arbete bland personer med missbruk och hemlöshet*
Presentation vid konferens om uppsökande verksamhet i Malmö.
- Utvärderingsverkstad, vad är det?* • Presentationer vid FoU Välfärds årliga konferens i Falun, Svenska utvärderingsföreningens nationella konferens i Stockholm, vid Forsas nationella konferens i Örebro samt för FoU-verksamheten i Örebro.
- Öppna insatser i Sverige* • Barnevernskonferens i Oslo ◆◆◆

7. Ekonomi

FoU i Väst 2009 i Kkr

Intäkter

Kommunbidrag	3 627
Bidrag VGR	1 500
Övriga intäkter	5 891
Upparbetade projektmedel från 2008	6 106
Reserverade projektmedel för 2009	-4 942
Summa intäkter	12 152

Kostnader

Personal & personalrelaterade kostnader	-7 557
Arvoden (konsult, föreläsare)	-1 922
Övriga kostnader*	-2 673
Summa kostnader	-12 152

RESULTAT **0**

* I övriga kostnader ingår kostnader för administration, lokaler, inventarier, köpta material & tjänster med mera.

FoU_i**väst** **GR**

FORSKNING OCH UTVECKLING INOM VÄLFÄRDSOMRÅDET

Besök Gårdavägen 2 • **Post** Box 5073, 402 22 Göteborg • **Tel** 031-335 50 00

Fax 031-335 51 17 • **e-post** fou@grkom.se • **www** www.grkom.se/fouivast